

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристсько-рекреаційні регіони світу

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №1 від 29 серпня 2022 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Туристсько-рекреаційні регіони світу
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	zavgeogr@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=279
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або ДЗВОНИТИ.

Анотація до дисципліни

Необхідність вивчення дисципліни «Туристсько-рекреаційні регіони світу» продиктована сучасними тенденціями розвитку туристичної діяльності у світі в цілому та в Україні зокрема. Тому ознайомлення з територіально-рекреаційними ресурсами окремих регіонів та країн світу, виявлення особливостей їх сучасного використання в туристичній діяльності, встановлення проблем та перспектив розвитку світової індустрії туризму є важливою складовою підготовки фахівців, які володіють системою знань у галузі географії.

Міждисциплінарні зв'язки: для вивчення даного курсу магістранти повинен знати основні положення фізичної та суспільної географії. Предметом навчальної дисципліни є дослідження процесів формування та розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства як у світі, так і в Україні.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: формування у студентів систему базових знань про умови формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних регіонів світу, сучасні підходи до туристичного районування світу, особливості використання туристичних та рекреаційних ресурсів у туристсько-рекреаційній діяльності, умови формування, розвитку та розміщення туристсько-рекреаційних регіонів світу (ТРРС), а також виявити проблеми і перспективи розвитку туризму в різних регіонах та країнах світу.

Завдання курсу:

- вивчити теоретичні основи формування та функціонування туристсько-рекреаційних регіонів світу як складових господарського комплексу;

- проаналізувати поняття, склад і структуру рекреаційно-ресурсного потенціалу;
- дати характеристику видів туристсько-рекреаційних ресурсів;
- ознайомитися з існуючими підходами до туристичного районування світу, охарактеризувати туристсько-рекреаційні ресурси Американського, Європейського, Африканського, Азіатсько-Тихоокеанського та Близькосхідного субрегіонів;
- вивчити особливості територіально-рекреаційних регіонів світу.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2022
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	2
Семестр	3
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	6
Кількість розділів	2
Форма контролю	залік
Лекції	28
Практичні заняття	30
Консультації	2
Самостійна робота	120

Результати навчання

	Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання
ПР03	Вільно спілкуватися із професійних і наукових питань іноземною мовою.	Демонструвати вміння використовувати літературні, картографічні матеріали з туристсько-рекреаційної діяльності іноземною мовою.
ПР07	Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.	Вміти розробляти програми та стратегії міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня в контексті туристсько-рекреаційної діяльності..
ПР11	Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.	Оцінювати вплив рекреаційної та туристичної діяльності на стан природного середовища. Вміти оцінювати ризики антропогенного навантаження з врахуванням стійкості природно-рекреаційних комплексів.

Тематичний план вивчення дисципліни

Тема 1. Туристичні та рекреаційні ресурси як основа розвитку туристсько-рекреаційних регіонів світу. Підходи до оцінювання туристичних ресурсів. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів.

Тема 2. Туристсько-рекреаційне районування світу. Поняття рекреаційного районування. Умови та фактори районоутворення. Визначення рекреаційного району. Таксономічні одиниці рекреаційного районування. Туристичні регіони світу відповідно до поділу Всесвітньої туристичної організації та критерії їх виділення.

Тема 3. Європа – провідний рекреаційний регіон. Загальна характеристика Європейського туристичного регіону. Південноєвропейський ТРР. Північноєвропейський ТРР. Західноєвропейський ТРР. Центрально-східноєвропейський ТРР.

Тема 4. Азійсько-тихоокеанський туристичний регіон. Загальна характеристика Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Південноазійський ТРР. Північно-Східноазійський ТРР. Південно-Східноазійський ТРР. Австралія і Океанія.

Тема 5. Туристсько-рекреаційні регіони Африки та Антарктики. Африканський ТРР. Антарктичний ТРР.

Тема 6. Близькосхідний туристсько-рекреаційний регіону. Загальна характеристика Близького Сходу. Єгипет. Йорданія. Ліван. Саудівська Аравія. Сирія.

Тема 7. Американський туристсько-рекреаційний регіон. Північноамериканський ТРР. Центральноамериканський ТРР. Карибський ТРР. Південноамериканський ТРР.

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури. В умовах дистанційного навчання – виконання завдань у системі дистанційного навчання Moodle.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: понятійно-термінологічного апарату дисципліни; загальних закономірностей формування туристсько-рекреаційних регіонів світу; поняття рекреаційного районування; туристсько-рекреаційного районування світу, характеристик туристсько-рекреаційних регіонів світу.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників освітнього процесу, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів освітнього процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Очікується, що роботи магістрантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Засобами оцінювання та формами оцінювання є: поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ імені А.С.Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи та доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які магістрант отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, тестових завдань. Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач в електронному журналі.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, виконання практичних робіт, заслуховування повідомлень магістранта з довідковою інформацією, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях.

Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також

відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань, доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в електронному журналі. Бали, набрані здобувачем освіти за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних магістрантом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі магістранти незалежно від результатів поточного контролю.

В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle.

Вид контролю – залік. Семестровий залік – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з оцінок, які студент отримує за виконання практичних занять, поточних тестових контролів (загалом 60 балів) та оцінку за результатами виконання самостійної роботи – 40 балів.

Для магістрантів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії. Для складання підсумкового контролю здобувачам освіти заочної форми навчання викладач розробляє тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. В умовах дистанційного навчання – здобувач освіти виконує завдання та проходить тести, розміщені у системі дистанційного навчання Moodle. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з навчальної дисципліни; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Вміє виявляти та розв'язувати проблеми, формулювати гіпотези. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Володіє методами та прийомами наукового дослідження, збирає та логічно й зрозуміло інтерпретує інформацію, виконує практичні завдання без помилок, передбачені робочою програмою. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним

	апаратом дисципліни. Вміє проводити комплексний аналіз туристсько-рекреаційних ресурсів регіонів світу.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але під час відповідей допускає деякі неточності, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання практичних завдань, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Виконує практичні завдання з незначними помилками.
74-81	знає програмний матеріал, самостійно відтворює знання з елементами перетворення, застосовує їх у видозмінений, але близькій до типової ситуації, потребує допомоги викладача. При відповідях робить помилки, які суттєво не впливають на загальний характер відповіді. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій. Користується самостійно додатковими джерелами географічної інформації. При виконанні практичних завдань робить помилки.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, інформацію застосовує у типовій ситуації, допускає неточності при відповідях, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Відсутня логічність викладу програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач. При виконанні практичних робіт спостерігається значна кількість помилок.
60-63	знає основні поняття навчального курсу відповідно до тексту лекцій, може пояснити їх на прикладах, за допомогою зовнішніх джерел може вирішити прості завдання, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. При розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. При виконанні практичних робіт має значну кількість помилок та неточностей, в загальних рисах володіє методикою виконання практичної роботи.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки, невпевнено, із помилками виконує практичні завдання, не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки. При виконанні практичних робіт не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль							Разом	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	60	100
5	5	15	10	10	5	10		
Контроль самостійної роботи								
2	2	10	4	8	4	10	40	

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні

1. Корнус А. О. Кластерний підхід у системі виробничого туризму / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, С. І. Сюткін // Географія та туризм. 2019. №53. 3-9. <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9122>
2. Полчанінова І. Л. Рекреаційні комплекси світу : конспект лекцій для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 242 Туризм) / І. Л. Полчанінова, М. М. Покоłodна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 182 с. <http://eprints.kname.edu.ua/60187/1/2021%20171%D0%9B%20%D0%9A%D0%9B%20%D0%A0%D0%9A%D0%A1.pdf>
3. Полчанінова І. Л., Покоłodна М. М. Рекреаційні комплекси світу : навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 107 с. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/51762/1/2017%2035%D0%9D%20%D0%9F%D0%95%D0>

[%A7%20%D0%A0%D0%9A%D0%A1_%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%20%E2%80%94%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf](#)

4. Рекреаційні комплекси світу :конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач А.Л. Помаза-Пономаренко. Харків : НУЦЗУ, 2020. 154 с. http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedramenedzhmenta/Lekcii/konspek_lekcj_Rekreacjn_kompleksi_svtu.pdf

5. Теоретичні основи рекреаційної географії : навчальний посібник / С. І. Сюткін, А. О. Корнус, О. Г. Корнус, О. С. Данильченко, О. М. Король; за заг. ред. С. І. Сюткіна. Суми: ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку», 2022. 72 с.

<https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/12173/1/%d0%a2%d0%b5%d0%be%d1%80%d0%b5%d1%82%d0%b8%d1%87%d0%bd%d1%96%20%d0%be%d1%81%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8%20%d1%80%d0%b5%d0%ba%d1%80%d0%b5%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%be%d1%97%20%d0%b3%d0%b5%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%97%20%28%d0%b7%20%d1%82%d0%b8%d1%82%d1%83%d0%bb%d0%be%d0%bc%29.pdf>

6. Kornus Anatolii. Event tourism for transboundary cooperation / Anatolii Kornus, Serhii Siutkin, Olesia Kornus, Olena Danylchenko // STABICONsystems – 2017: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 27 – 29 квітня 2017 р. / редкол. : Г. О. Швіндіна, Д. О. Смоленніков, А. А. Іскаков. – Суми : Сумський державний університет, 2017. – С. 68-69. https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/2920/1/Kornus_Event_tourism.pdf

7. Kornus O., Siutkin S., Kornus A. Industrial tourism in Sumy region: resources and perspectives // Часопис соціально-економічної географії. 2019. Вип. 26. С. 35-44. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/7597>

8. Tulokhonov A., Maksanova L., Budaeva D., Karnaukh I. Geo-ecological aspects of the territorial organization of tourist and recreational activities // MATEC Web of Conferences 193, 05018 (2018). <https://doi.org/10.1051/mateconf/201819305018>

9. Siutkin S. Resources and opportunities for the development of event tourism in Ukraine/ S. Siutkin, A. Kornus, O. Kornus, O. Danylchenko // Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii. 2017. Tom 11. Rocznik VI. No 1. 0,91 д.а. ICV 2016:61,35.

10. Yavorska V.V., Hevko I.V., Sych V.A., Kolomiyets K.V. Periodization of the studies of territorial organization of recreation and tourism // Journ.Geol.Geograph.Geocology, 27(3), 520-528. URL: <https://geology-dnu.dp.ua/index.php/GG/article/view/547>.

11. Arkhypova L., Fomenko N., Kinash I., Golovnia O. Territorial recreational systems and sustainable development // Proceedings of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019). URL: <https://dx.doi.org/10.2991/mdsmes-19.2019.36>.

Додаткові

1. Навчально-методичний посібник до організації самостійної роботи та практичних (семінарських) занять з дидактичним забезпеченням дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» для магістрантів спеціальності 7.14010301 – Туризмознавство / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника ; [укладач Калуцький І.Ф.]. Івано-Франківськ: Лік, 2014. 72 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/958.pdf>

2. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 102 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/njemec.htm

3. Рекреаційна географія: письмові консультації / Укл.: Л.А. Савранчук, В.Г. Явкін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. 110 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/savranchuk.htm

4. Пушкар Б.Т., Пушкар З.М. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону. Тернопіль: «Вектор» 2014. 196 с. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2589/1/%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%3D%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0.pdf>

5. Рекреаційні комплекси світу: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни для магістрантів напряму підготовки 6.140103 «Туризм». Полтава. 2016. 71 с. URL: <http://www.tourism.puet.edu.ua/files/lic2016bac/rcs3.pdf>

6. Сюткін С. І. Розвиток подієвого туризму в Сумській області / Сюткін С. І., Корнус А. О., Корнус О. Г., Данильченко О. С. // Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф., 26 травня 2017 р. Житомир: Вид-во ФОП Євнюк О.О., 2017. С. 129-136. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1874>

7. Скрипник Н.Я., Сердюк А. М. Рекреаційна географія: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 296 с. URL: https://cul.com.ua/preview/rekr_geo.pdf

8. Туристсько-рекреаційні регіони світу: методичні вказівки для виконання практичних та самостійних робіт / укл. О.Г. Корнус, А.О. Корнус. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 27 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=279> – дистанційний курс на Moodle СумДПУ.
2. The World Travel & Tourism Council (WTTC) [Електронний ресурс] // офіційний сайт Всесвітньої ради подорожей і туризму (WTTC). URL: <https://www.wttc.org/about/media-centre/press-releases/press-releases/2019/travel-tourismcontinues-strong-growth-above-global-gdp/>
3. Tourism 2020 Vision [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (UNWTO). URL: <http://www.unwto.org>
4. UNWTO Tourism Highlights 2018 Edition [Електронний ресурс]. URL: <https://www.unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876?download=true>
5. Офіційний сайт Світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <http://whc.unesco.org>. –
6. Географія. Країни світу. URL: <http://www.geograf.com.ua/>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- мультимедійний комплекс;
- підручники та навчальні посібники, зазначені у списку літератури, електронний каталог бібліотеки Сумського державного педагогічного університету, інституційний репозитарій eSSPUIR.